

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Ümmetin Ayrılığı Hadisleri

Muhsin el-Azamâtâ

Soru:

Bismillahirrahmanirrahîm.

Emrimiz, Allah sizi korusun. Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh. Ayrılık hadisinin “**biri hariç hepsi cennettedir**” şeklinde ikinci bir rivayetle tahrir edildiğini gördüm. Zira bu rivayeti, Hâkim’in garib lafızla sahihlediğini ve Makdisi’nin bunun hakkında “biri hariç hepsi ateştedir (cehennemdedir)” rivayetinden daha sahih olduğunu söylediğini okudum. Şayet vaktiniz varsa bunu bana izah eder misiniz. Allah ilminizi ve vaktinizi bereketli kılsın.

Emirimiz, “Hâkim sahihledi” cümlesi açısından olana gelince; Aclûni’ye ait Keşfu’l Hafa kitabının 150. sayfasında geçmektedir ve metni şöyledir: “Şarâni (Mizan’da), İbn Neccar hadisinden rivayet etmiştir. Hâkim de şu garib lafızla sahihlemiştir: “**Ümmetim yetmiş küsur fırkaya ayrılacaktır, biri hariç hepsi cennettedir.**” Deylemi’nin rivayetinde şöyle geçmektedir: “**Onlardan biri helak olmuştur.**” Alimler şöyle dediler: O, zındıklardır.” Zındıklar lafızıyla geçen ziyadenin mevzu (uydurma) olduğunu anlıyorum. Ancak benim istediğim şey, Hâkim’in, **zındıklar ziyadesinin olmadığı** rivayeti nerede sahihlediğidir?

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Birincisi: Ümmetin ayrılması hakkındaki sorunuz açısından olana gelince; bu konuda, üç sınıf hadis varit olmuştur:

- 1- Ümmetin yetmiş üç fırkaya ayrıldığını söyleyen sınıf.
- 2- Yetmiş üçü, “biri hariç hepsi ateştedir” ziyadesiyle zikreden sınıf.
- 3- Yetmiş üçü, “biri hariç hepsi cennettedir” ziyadesiyle zikreden sınıf.

Birinci, yani ziyadenin olmadığı sınıfa gelince; o, sahihtir ve bildiğim kadarıyla onun zayıf olduğunu söyleyen birini görmedim:

- Ebu Davud, Ebi Hureyra’nın şöyle dediğini tahrir etmiştir: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: افترقت اليهود على إحدى أو ثنتين وسبعين فرقة وتفرقت النصارى على إحدى أو ثنتين وسبعين فرقة وتفرقت أمي على ثلاث وسبعين فرقة **“Yahudiler yetmiş bir veya yetmiş iki fırkaya ayrıldılar. Hristiyanlar da yetmiş bir veya yetmiş iki fırkaya ayrıldılar. Benim ümmetim de yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır.”**

- Tirmizi Sünen’inde, Ebi Hureyra’dan Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle dediğini tahrir etmiştir: افترقت اليهود على إحدى وسبعين أو اثنتين وسبعين فرقة والنصارى مثل ذلك وتفرقت أمي على ثلاث وسبعين فرقة **“Yahudiler yetmiş bir veya yetmiş iki fırkaya ayrıldılar, Hristiyanlar da aynı şekilde. Benim ümmetim ise yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır.”** Said, Abdullah, İbn Ömer ve Avf İbn Malik’in babında Ebu İsa şöyle demiştir: Ebi Hureyra’nın hadisi, hasen-sahihtir.

- Hâkim Müstedrek’inde, Ebi Hureyra’nın şöyle dediğini tahrir etmiştir: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: افترقت اليهود على إحدى أو اثنتين وسبعين فرقة، وافترقت النصارى على إحدى أو اثنتين وسبعين فرقة، وتفرقت أمي على ثلاث وسبعين فرقة **“Yahudiler yetmiş bir veya yetmiş iki fırkaya ayrıldılar. Hristiyanlar da yetmiş bir veya yetmiş iki fırkaya ayrıldılar. Benim ümmetim ise yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır.”** Şöyle dedi: Bu, Müslim şartıyla sahih hadistir, onu tahrir etmemiştir ve onun şevâhidleri vardır. Zehebî onu onaylamıştır.

“Biri hariç hepsi ateştedir” ziyadesinin olduğu ikinci sınıfa gelince; bunun sahih veya hasen olduğuyla ilgili çok rivayetler geçmiştir...:

- Tirmizi Sünen’inde şunu tahrir etmiştir: Bize Mahmud İbn Gaylân tahdis etti; bize Ebu Davud el-Haferi, Süfyan Sevri’den, Abdurrahman İbn Ziyad el-Afriki’den, Abdullah İbn Yezid’den, Abdullah İbn Amr’ın şöyle dediğini tahdis etti: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve

- Ebu Davud Sünen'inde şunu tahrir etmiştir: Bize, Ahmed İbn Hanbel ve Muhammed İbn Yahya tahdis ettiler ve şöyle dediler: Bize Ebu Mugira tahdis etti, bize Safvan tahdis etti, bize Amr İbn Osman tahdis etti ve bize Bakıyye tahdis etti ve şöyle dedi: Bize Safvan tahdis etti ve onun gibi şöyle dedi: Ezher İbn Abdullah el-Harazi, Ebi Amir el-Hevzeni'nin Muaviye İbn Ebi Süfyan'ın aramızda iken şöyle dediğini tahdis etti: Dikkat edin, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem aramızda iken kalktı ve şöyle dedi: **“Dikkat edin! Sizden önceki kitap ehli yetmiş iki millete (fırkaya) ayrıldılar. Bu millet (ümme) ise yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır: (Bunların) yetmiş ikisi ateşte, bir tanesi de cennette olacaktır. O biri ise cemaattir (Ben ve Ashâbımın yolu üzere olanlardır.)”** Albâni, hasendir dedi.

“Biri hariç hepsi cennettedir” ziyadesinin olduğu üçüncü sınıfa gelince; birçoğları bu rivayetin zayıf olduğunu söylemişlerdir ve bunlardan bazıları şunlardır:

- Ukayli Duafâ'i'l Kebîr'de şunu tahrir etmiştir:

Bize Muhammed İbn Mervan el-Kureşî tahdis etti ve şöyle dedi: Bize Muhammed İbn Ubade el-Vasîfî tahdis etti ve şöyle dedi: Bize Musa İbn İsmail el-Cebeli tahdis etti ve şöyle dedi: Bize Muaz İbn Yasin ez-Ziyât tahdis etti ve şöyle dedi: Bize el-Ebrad İbn el-Eşras, Yahya İbn Said'den Enes İbn Malik'in şöyle dediğini tahdis etti: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle demiştir: **“فَرَّقَ أُمَّتِي عَلَى سَبْعِينَ أَوْ إِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، كُلُّهُمْ فِي الْجَنَّةِ إِلَّا فِرْقَةً وَاحِدَةً، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ هُمْ؟ قَالَ: الرَّاذِقَةُ وَهُمْ الْقَدْرِيَّةُ”** **Ümmetim yetmiş veya yetmiş bir fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan biri hariç hepsi cennettedir. Dediler ki: Onlar kimlerdir ey Allah'ın Rasulü! (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) dedi ki: Zındıklardır, onlar da Kaderiyedir.”**

Ukayli Muaz İbn Yasin ez-Ziyât, el-Ebrad İbn el-Eşras hakkında şöyle dedi; meçhul bir adamdır ve onun hadisi korunmamıştır.

Aynı şekilde Ukayli “Duafâ'i'l Kebîr'de” şunu tahrir etmiştir

Bize Hasan İbn Ali İbn el-Leysi tahdis etti ve şöyle dedi: Bize Nuaym İbn Hammad tahdis etti ve şöyle dedi: Bize Yahya İbn Yeman, Yasin ez-Ziyât'dan, o da Sad İbn Said Ehi Yahya İbn Said el-Ensârî'den Enes'in şöyle dediğini tahdis etti: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle demiştir: **“تَفَرَّقَ أُمَّتِي عَلَى بَضْعِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، كُلُّهَا فِي الْجَنَّةِ إِلَّا فِرْقَةً وَاحِدَةً، وَهِيَ الرَّاذِقَةُ”** **Ümmetin yetmiş küsur fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan bir fırka hariç hepsi cennettedir. O biri ise zındıklardır.”**

Ukayli şöyle dedi: Bu, sıhhatine dönülmeyen bir hadistir. Belki de Yasin onu, babasından veya bunu Ebrad'dan almıştır. Zira bu hadisin aslı, Yahya İbn Said'in ve Sad'ın hadisinde yoktur.

- Mevzû'ât Li İbni'l Cevzî'nin (1/267) –Sünnet'i ve'l Bid'a Kitabının- bu ümmetin ayrılışı babında şöyle geçmektedir:

Bize Abdulvahhâb İb Mübarek haber verdi ve şöyle dedi; bize İbn Bekrân haber verdi ve şöyle dedi; bize Atîki haber verdi ve şöyle dedi; bize Muhammed İbn Mervan el-Kureşî tahdis etti ve şöyle dedi; bize Muhammed İbn el-Vasîfî tahdis etti ve şöyle dedi; bize Musa İbn İsmail tahdis etti ve şöyle dedi; bize Muaz İbn Yasin ez-Ziyât tahdis etti ve şöyle dedi; bize el-Ebrad İbn el-Eşras, Yahya İbn Said'den Enes İbn Malik'in şöyle dediğini tahdis etti: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle demiştir: **“تَفَرَّقَ أُمَّتِي عَلَى سَبْعِينَ أَوْ إِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كُلُّهُمْ فِي الْجَنَّةِ إِلَّا فِرْقَةً وَاحِدَةً قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ هُمْ؟ قَالَ: الرَّاذِقَةُ وَهُمْ الْقَدْرِيَّةُ”** **Ümmetim yetmiş veya yetmiş bir fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan bir fırka hariç hepsi cennettedir. Dediler ki: Onlar kimlerdir ey Allah'ın Rasulü! (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) dedi ki: Zındıklardır, onlar da Kaderiyedir.”** Ahmed İbn Adiy el-Hâfız, Musa İbn İsmail'in hadisinden, o da Halef İbn Yasin'den, o da el-Ebrad'dan rivayet etmiştir.

İkinci kanal: Bize Abdulvahhab haber verdi, bize İbn Bekrân haber verdi, bize Atîkî haber verdi, bize Yusuf İbn ed-Dahîl haber verdi ve şöyle dedi; bize el-Akılî haber verdi ve şöyle dedi; bize Hasan İbn Ali İbn Halid el-Leysi tahdis etti ve şöyle dedi; bize Nuaym İbn Hammad tahdis etti ve şöyle dedi; bize Yahya İbn Yeman, Yasin ez-Ziyât'ın, Sad İbn Said Ehi Yahya İbn Said el-Ensârî'den Enes'in şöyle dediğini tahdis etti: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle demiştir: **“تَفَرَّقَ أُمَّتِي عَلَى بَضْعِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كُلُّهَا فِي الْجَنَّةِ إِلَّا فِرْقَةً وَاحِدَةً وَهِيَ الرَّاذِقَةُ”** **Ümmetin yetmiş küsur fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan bir fırka hariç hepsi cennettedir. O biri ise zındıklardır.”**

Üçüncü kanal: Bize el-Cerirî haber verdi ve şöyle dedi; bize el-Uşâri haber verdi ve şöyle dedi; bize Derâkutnî tahdis etti ve şöyle dedi; bize Ebu Bekir Muhammed İbn Osman es-Saydalâni tahdis etti ve şöyle dedi; bize Ahmed İbn Davud es-Sicistâni tahdis etti ve şöyle dedi; bize Osman İbn Afvan İbn el-Kureşî tahdis etti ve şöyle dedi; bize Ebu İsmail el-Eyli Hafsa İbn Ömer'in Misar'dan, o da Sad İbn Said'den şöyle dediğini tahdis etti; Enes İbn Malik'i şöyle derken işittim: Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini işittim: **تَفَرَّقُوا أُمَّتِي عَلَى بَضْعِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كُلُّهَا فِي الْجَنَّةِ إِلَّا الرُّنَاقَةَ** **“Ümmetin yetmiş küsur fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan zındıklar hariç hepsi cennettir.”** Enes şöyle dedi: Biz onları Kaderiler olarak görüyoruz.

Bu hadislerin, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den olduğu sahih değildir. Zira bunlardan her birinin bir veya bir çok yerdeki isnadı zayıftır ve açıklaması şu şekildedir:

- İbnu'l Cevzi yukarıdaki üç rivayeti aktardıktan sonra şöyle demiştir:

(Sınâ'a alimleri şöyle dediler:

El-Ebrad, birinci rivayetin senedindek adamlardan biri olup kendisi “yalancı ve terkedilmiş biridir, Yasin'de ondan almış, onun isnadını alt üst edip karıştırmış ve onu, yukarıdaki üçüncü rivayetteki senedin adamlarından biri olan Osman İbn Afvan çalmıştır.”

El-Ebrad'a gelince; Muhammed İbn İshak İbn Huzeyme şöyle demiştir: Yalancı ve terkedilmiş biridir.

Yasin'e gelince; “üçüncü rivayetteki senedin adamlarından biridir.” Yahya dedi ki: Onun hadisi hiçbir şey değildir. Nesai şöyle dedi: Hadis terkedilmiştir.

Osman'a gelince; nakil alimleri şöyle demiştir: Hadis terkedilmiştir. Onun hadisi sadece değerlendirmek adına yazılabilir.

Hafsa İbn Ömer'e gelince; “üçüncü rivayetteki senedin adamlarından biridir.” Ebu Hatim Er-Râzi şöyle demiştir: Yalancı biridir. Akılî şöyle demiştir: İmamlardan batıl yollarla tahdis etmiştir.)

- İbn Hacer el-Askalânî'ye ait Lisanu'l Mizan'da şöyle geçmektedir:

362- Ebrad İbn Eşras-Yahya İbn Said En-Ensâri'den...

İbn Huzeyme şöyle demiştir: Yalancı ve terkedilmiş biridir.

Aynı şekilde “biri hariç hepsi cennettir” ziyadesi de sahih değildir:

İkincisi: Sorunuzda bahsetmiş olduğunuz (Hâkim'in garib lafızla sahihlediği: **“biri hariç hepsi cennettir”**) şeklindeki hadise gelince; Bildiğim kadarıyla Hâkim'de bu sahihlemenin olduğunu görmedim... Ancak bahsettiğiniz şey bilmediğim veya gözden kaçırdığım bir yerde olsa dahi, bu ziyadenin zayıf olduğunu söyleyen birçok muhakkikin karşısında durmayın.

Üçüncüsü: Sonuç olarak; ziyadeler olmaksızın ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır hadisi, sahihtir... **“Biri hariç hepsi ateştedir”** şeklindeki birinci ziyadeyi, birçokları hasen olarak görmüştür... **“Biri hariç hepsi cennettir”** şeklindeki ikinci ziyadeye gelince; birçokları zayıf olarak görürken çok az kişi sahih veya hasen olarak görmüştür... Binaenaleyh benim için racih olan da, **“biri hariç hepsi ateştedir”** şeklinde alınan ziyadedir. **“Biri hariç hepsi cennettir”** şeklindeki son rivayete gelince; yukarıda bahsettiğimiz iki ziyadeye dair rivayetlere göre bu alınmamalıdır.

Benim için racih olan budur. Bilen ve hüküm verenlerin en hayırlısı Allah'tır.

**Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta**

**H. 24 Rabi'u'l Âhir 1439
M. 11/01/2018**

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3843/>